

priobčevali samo to, kar je ravno zdaj za javnost.“ Mi pa trdimo, da bodo priobčevali to, kar služi njihovim namenom in zato si žele nabaviti gradiva za bodočnost. Verujemo, da bi si meli roke, ako bi dobili Efiatov, ki bi se sramotno podali za sladke besede. Ljudje, ki zatirajo in preganjajo vsakega svobodomiselnega učitelja, najsi bode še tako pošten in delaven, so danes — poslušajte ljudje božji — odločni pristaši svobodne misli. Kdo bi se ne smejal, ko sliši to očitno izpoved teh najnovejših in najradikalnejših kranjskih liberalcev. Upamo, da kar je v resnici naprednih učiteljev, da bodo z nami vred stremili le za tem, da postane naše šolstvo res popolno, da bode mogel naš narod uspešno tekmovali z drugimi narodi. Ako delamo intenzivno za srečno bodočnost naroda, smemo potem tudi brez bojazni zahtevati boljših plač, ki ne bodo na sramoto onim, ki nam režejo kruh, zakaj le popolno delo zahteva tudi popolno plačilo.

Naš list.

(Dopis z Štajerskega.)

Zadnji čas se slišijo med nekaterimi učitelji tuintam opazke, da „Učiteljski Tovariš“ ne zadošča popolnoma svoji nalogi. Najbolj se baje pogrešajo aktualni uvodni članki. Recimo, da je nekaj resnice na tem, a vprašajmo se: kdo je kriv?

Nekateri zvrčajo vso krivdo na urednika, češ, na njegovi skrbi naj bo, da je list dobro urejevan in vstreza vsem zahtevam časa. Seveda, da bi se gotovo zgodilo (kaj ne g. urednik!*) ko bi ta imel samo to urejevanje na svoji skrbi. Vem pa, da ima iste skrbi s šolo kakor mi, vemo, da se mora mučiti po 5, 6 ur na dan v zaduhlem šolskem zraku kakor mi; zraven tega ga pa še najbrž čakajo instrukcije, razne seje itd. Očividno je, da on sam ne more vse svoje pozornosti in vseh svojih duševnih močij obrniti do lista, kakor bi bilo treba. Sicer pa stoji na glavi našega lista „Glasilo avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva“. Nakako nelogično se mi zdi, zahtevati od g. urednika, da naj on polni predale „Učiteljskega Tovariša“ sam! Vsak izmed nas ima iste dolžnosti kakor gosp. urednik t. j. skrbeti za dobre uvodne članke. Tisti pa, ki zabavljajo čez list in še morebiti naročniki niso, dajo si sami po zobeh. (Naj se ne misli, da hočem gosp. urednika zagovarjati, ker ga še osebno niti ne poznam.)

Od uglednega tovariša sem slišal nekaj besed, kako naj se uredijo razmere pri „Učitelj. Tov.“ Naj se izvolijo trije (ali štirje), poduredniki, za štajerske, kranjske, istrske in koroške razmere, tako, da ostanejo g. uredniku samo uvodni članki. Pa tudi vsako društvo ima v svoji sredi gotovo enega, kateri bi se zavezal vsaj vsak mesec po en članek spisati za naš list. G. urednik ne more poznati n. pr. štajerskih, goriških in istrskih razmer in potreb, zato tudi ne more pisati o njih. In vendar bi bilo to potrebno. Iz teh dežel čitamo navadno le društvena poročila, člankov pa ne, ker je med učiteljstvom preveč malobrižnosti in vse zahtevajo od urednika samega. Kaj takega bi se smelo zahtevati od popolnoma prostega, neodvisnega, z dobro plačo nastavljenega urednika. V razmerah pa, v katerih je vsak učitelj-urednik, pa stori naš urednik dovolj, le učitelji somišljeniki storimo premalo!! Prosim, da se še kdo v tej zadevi oglasi!

I. U.

Uredn.

*) Res je tako.

Zveza slovenskih štajerskih učiteljev in učiteljic.

Torej vendar skoraj bo končana dolga trnjeva pot, koju mora vsako važnejše slovensko društvo pred svojim rojstvom storiti, in ustanovljena bo naša „Zveza“. S prihodnjim letom oživela bo tudi ta „Zveza“ in začela bo svoje, upajmo, plodonosno delovanje. Ker se pa o nameravanem novem društvu slišijo kaj različna mnenja, je gotovo potrebno, da še jedenkrat izpregovorimo o njegovi nalogi in njegovem namenu.

Kdor je količkaj premišljeval našo dosedanjo organizacijo in jo primerjal z njenimi uspehi, je uvidel, da še nismo tako tesno spojeni, kakor bi bilo mnogokrat potrebno, za to pa se tudi ne moremo nikdar prav lotiti kake večje akcije.

Spomnimo se le glasovanj pri „Zavezi“ in pri „Lehrerbundu“! Vsako društvece da svojim delegatom bolj ali manj natančna navodila seboj, ki si pa mnogokrat močno nasprotujejo, in tako se potratijo navadno veliko časa, predno se pri kaki malenkosti doseže soglasje.

„Zveza“ ima torej v prvi vrsti namen, združiti vse slovenske štajerske učitelje in učiteljice v svrhu medsebojnega spoznanja, razgovora in pojasnjenja naših skupnih želj in teženj; ona bodi nam torišče, kjer bomo skupno pretresovali naše potrebe, skupno določili, katere so važnejše in za katere se hočemo v prvi vrsti potegovati, kjer bomo pa tudi skupno odbirali naše voditelje in skupno določali potrebne korake.

Po ustanovitvi naše „Zveze“ bi naj ne bilo več mogoče, da bi stali člani slovenskih štajerskih društev n. pr. pri „Zavezi“ ali pri „Lehrerbundu“ nasprotno drug proti drugemu, naj bi ne bilo mogoče, da bi iz „Lehrerbunda“ izstopilo samo jedno društvo in tudi ne, da bi kdo smel na svojo pest podajati zagotovila in obljube o nas vseh.

Doma se sporazumimo, doma določimo svoje zastopnike in doma uredimo tudi po možnosti besedilo izjav in obljub. Tako bomo nastopili povsod kot dobro organizovana celota, ki dobro ve, kaj hoče in povsod nas bodo upoštevali, nas cenili, pa se nas bodo tudi bali.

Slovenski del Štajerske je toliko obljuden in ima toliko prometnih sredstev, da se vse to lahko doseže brez velikih žrtev.

Kakor doseže le tista vojska lepe uspehe, ki je dobro organizirana, tako bomo tudi mi dosegli več, če se tesneje združimo, če se že doma pogovorimo o vsem, o čemur je mogoče ter stopimo pred javnost ali pred naši večji organizaciji že z jasnimi pojmi, s precizno določenimi zahtevami, ozir. predlogi.

„Zavezi“, kakor „Lehrerbundu“ se naše „Zveze“ ni bati, obe društvima temveč mnogo povoda se je veseliti, ker jima bo ona odvzela večinoma vse tiste dolgotrajne, mnogokrat tudi jako mučne debate za malenkosti. V njunih zborovanjih bodo postale debate temeljitejše in bolj stvarne ter se bodo sukale le o važnejših rečeh. Obe društvima bode ta vsled tega lahko tudi bolj razpeli svoje peruti ter se dvignili za višjimi smotri. Njima se bo delokrog natančneje očrtal, vsled česar ga bo lažje pregledati in izvrševati.

„Zveza“ torej ni naperjena proti nobeni sedanjosti naši organizaciji, temveč hoče biti le nov močan del v našem združenju, ona noče rušiti poslopja naše organizacije, ampak ga hoče le podpreti in tesneje zvezati.

Ona bo pa tudi varovala in širila naš ugled. Kolikokrat se je „muzala“ javnost, ko je čitala tako nasprotujoče si sklepe naših društev o eni in isti zadevi! Kolikokrat smo se osmešili, če se je posamezno društvo z veliko vnemo lotilo dela, kojega ni moglo izvršiti! Se li ni že mnogokrat reklo: „Ti učitelji! Lotijo se vsega, a doženejo malo ali nič.“ To naj bi se nehalo. Naše skupne zadeve reševale bi se naj skupno in o vseh važnejših stvareh posvetujemo se skupno.

„Zveza“ pridobila nam bo gotovo tudi novih prijateljev. Ko bodo drugi stanovi spoznali, da smo edini in da složno nastopamo, nam bodo tudi zaupali.

A ona nam bo obudila tudi mnogo novih boriteljev. Marsikateri tovariš, ki se jezi nad svojo onemoglostjo, bo vsplamtel v mnogobrojni družbi zavednih in navdušenih kolegov, kakršnih bo našel vsakokrat pri Zaveznih zborih in shodih. In taka zborovanja bomo lahko prirejali po vseh krajih naše domovine.

Da bomo s svojo „Zvezo“ vplivali tudi na politiko, je čisto naravno. Če bo vse slovensko-učiteljstvo kaj zahtevalo, ga ne bo mogoče tako prezirati, kakor če se oglasi samo eden.

„Zveza slovenskih štajerskih učiteljev in učiteljic“ ima tedaj velevažen namen. Ne bojmo se je torej, ne mečimo ji polen pod nože, že predno je začela svojo pot, temveč sezimo ji krepko pod rame in dvignimo jo, da bo kmalu dosegla svoj namen. Kdor pa ima pomislke proti njej, izrazi naj jih jasno, brez zavijanja in brez sofizmov, bodisi v „Učit. Tovarišu“ ali pa pri ustanovnem shodu, da se porazumemo. Resni so časi, težaven in tudi nevaren je naš boj, ne rušimo torej brezmiselno, kar so nam navdušeni tovariši z naporom zgradili.

Ko se bo torej določil dan ustanovnega shoda, ne ostanimo zapečjo ne prijatelji pa tudi ne poštene nasprotniki „Zveze“, pohitimo temveč tja v starodavno Celje, da sklenemo in storimo, kar bo v prid nam in celemu našemu narodu. Zaveš, da se gre tu za vglad vsega našega stanu, naj nas dvigne, da po svojih močeh odstranimo vsako pego, ki bi mogla nastati na njem. Na svidenje torej!

Opomba: Za one, ki hočejo o nameravani „Zvezi“ natančneje razmišljati, dovoljujem si pripomniti, da je prinesel „Učit. Tovariš“ v svoji 36. številki l. 1900. že jeden članek o njej, 2. številki l. 1901. istega lista pa ima osnutek njenih pravil.

Dopisi.

Kranjsko.

Iz-pod-ških planin. G. urednik! Še sem živ! In v Benetkah sem tudi bil, prišel sem prav zadovoljen domov, le to mi je žal, ker naši mnogoštevilni „Slomškarji“ ne morejo skupno izleteti v kak tak kraj, kakor smo letos mi „Zavezniki.“ Sicer mi je zadnjič pravil „napreden učitelj XIII.“ da

nameravajo „Slomškarji“ svoj prvi večji izlet napraviti v Rim, a sedaj ravno ne utegnejo, ker se morajo učiti „najnovjših formalnih stopinj“ in ker morajo sestavljati učne načrte za take „štiriletné“ šole, o kakoršni govori tako prepričevalno „Slovenec“.

Uh! mraz je, g. urednik, kakor v Sibiriji. V naši idilični dolinici smo imeli na dan sv. Klementa ravno — 18° R. To je pokalo! V naravi je mraz in zima, a v naših srcih pa cvete prava, pravcata „rajskomila pomlad.“ In kako bi ne! Vsaj je stopilo ono tako pozabljeno „šolsko vprašanje“ z elementarno „silo“ — kakor znani ognjenik na otoku Martinik, o katerem je prof. Jarc „tako ginljivo predaval v „Kat. Domu,“ na dnevni red in šolsko „vprašanje“ je celo zatemnelo vprašanje o „občni volilni pravici.“ Sedaj ali pa nikdar! To je naše mnenje. Ako se sedaj ne reši temeljito vprašanje o „šolstvu“ — potem ne zasije nikdar več blaženo solnce v revna naša srca — kajti, če tako temeljita, dalekovidna razpravljanja, kakoršna prinaša ravnokar najnovejši učiteljski list „Slovenec,“ ne naredo konca „bednemu stanju“ kranjskega in sploh „slovenskega“ učiteljstva — potem pa „adijo prihodnost.“ In g. urednik! niso li to temeljiti članki: „Nekaj luči“ — še nekaj luči“ — „učitelji in slov. liberalci“ — „učitelji in šola na kmetih“ — — notica o „informationsbureau“ — in „od nekod“ (za ime darujem 1 h za ljudski sklad“) [kjer se smeši dve učiteljici — Seveda „und bist du nicht willig, so brauch' ich Gewalt.“ — Ti članki so polni „duhovitosti“, logično prav skrupucani — a kar pa odgovarja „Slov. Narod,“ je pa čisto „ena navadna nelogična žveplarija.“ In to je, g. urednik, kaj lahko umljivo. Kajti, kje so se učili slovenski učitelji, ki odgovarjajo v „Slov. Narodu“ na „Slovenčeve“ izborne članke, logike Tomažev akvinskih in St. Liguorjanskih, kakor so se učili „napredni učitelji“ „Slovenčevega“ kalibra. — Zato pa zahtevamo, da nam spišejo „Slovenčevi“ pedagogi tako „logiko“, kjer bode vse ono „zapopadeno“ — kar po njih mislih odgovarja „pravi katoliški logiki.“ In s to knjigo v pripravnice.

G. urednik! Iz zanesljivega vira sem zvedel, da prične prihodnja št. „Slov. Učitelja“ objavljati prav do pičice določen program, po katerem mora pričeti slovensko učiteljstvo „resno delovati“ v svoj kakor v narodni prosep. In to „resno delovanje“ se bode osredotočevalo — vsaj tako mi je izdal zaupnik „one stranke“ — v sledečih točkah: 1.) Ali naj sede v odborih „učiteljskih društev“ sploh — večjih in manjih, le učitelj oziroma učiteljice? — 2.) Ali smejo biti učitelji predsedniki „mladeniških —“ in učiteljice „deviških družb? — 3.) Ali sme brati slovensko učiteljstvo liberalno časopisje, ali le samo „Domoljuba“ in „Slov. Učitelja?“ — 4.) Po kaki poti naj bi se najhitreje doseglo, da daruje slovensko učiteljstvo premoženje „Udovskega društva,“ „Samopomoči,“ „Šolske matice,“ „Učit. konvikta“ in sličnih društev — škofovi gimnaziji in kat. univerzi v Saleburgu? 5.) Kako veliko naj se piše v ljudski šoli vprašanje? — in — 6. Po katerih načelih bodi urejeno berilo za „najnovejše štirileta trajajoče šole.“

Pričetka kakor tudi konca tega „resnega dela“ težko pričakuje Vaš stari

Radovednež.

Kranjskim „naprednim učiteljem“ na uho. V stari, za učiteljstvo zelo nesrečni čri je bil uslužbovan na enorazrednici Št. P. pri V. neki stari učitelj A. K. (Ime na razpolago.) V istem času in ravno tam je gospodaril dekanus J. G. — Bil je tudi obenem katehet na tamošnji razrednici. Stari učitelj je bil dolge, pa suhe postave, bledega lica, kakor